

Bemærkninger til forslaget

Den internationale finanskrisen i efteråret 1998 har vist, hvor skrøbeligt det globale finansielle system er. Kun gennem hurtige og konsekvente indgreb fra især Federal Reserve Bank (USA's nationalbank) lykkedes det at afværge et sammenbrud. Krisen har imidlertid rystet tilliden hos virksomheder, forbrugere og kapitalejere verden over og har ført til en afdæmpning i forventningerne til den økonomiske udvikling. Samtidig er spillereglerne på finansmarkederne uændrede, så den finansielle krise når som helst kan blusse op igen.

Derfor haster det med at kigge på spillereglerne. Verden befinder sig nu i en situation med meget få begrænsninger på de internationale kapitalbevægelser. Det er ikke en unik situation i den økonomiske historie. Faktisk er verden gået frem og tilbage mellem to grøfter: meget skrappe henholdsvis meget lempelige regler for kapitalbevægelser. I den tidlige mellemkrigstid var reglerne meget lempelige; det bidrog i høj grad til den store depression i 1930'erne og til en reaktion i form af skrappe begrænsninger på kapitalbevægelserne - i en grad, der klart var skadelig for verdensøkonomien.

Det er på tide, at verden vælger en fornuftig mellemvej - frem for at gå i først den ene, så den anden grøft. Det er for længst erkendt, at staten er nødt til at regulere den finansielle sektor i de enkelte lande gennem finanstilsyn, omfattende lovgivning osv. Det samme gælder det internationale samfund. Det, der er brug for, er bl.a.:

1. Effektiv regulering af fonde m.v., der foretager højt gearede og dermed yderst risikable investeringer. Det næsten totale sammenbrud i den amerikanske såkaldte hedgefond, LTCM, som truede med at sprede sig til hele finansverdenen, og som kun blev afværget gennem støtteindgreb fra andre banker iværksat af Federal Reserve Bank, viser det voldsomme behov for indgreb over for den slags »pyramide sat på spidsen«-konstruktioner. Her er et klart eksempel på, at markedet ikke kan fungere, fordi det ville have haft uacceptable virkninger for udenforstående at »lade falde, hvad ikke kan stå«.

2. En internationalt anerkendt og støttet mulighed for, at enkeltlande kan indføre stopklodser, der forhindrer spekulativ kapitalflugt sådan som den, der har fundet sted fra bl.a. en række sydøstasiatiske lande. Chile er et eksempel på et land, der med en vis succes - men ensidigt - har skabt en sådan »stopklods«.

3. En begrænsning af de meget store spekulative kapitalbevægelser, der kan skabe voldsomme udsving i valutakurserne og pres på valutaarrangementer, uden at dette har nogen som helst realøkonomisk begrundelse.

Dette beslutningsforslag knytter sig alene til det tredje punkt:

Gavnlige og skadelige kapitalbevægelser

En række kapitalbevægelser tjener et fornuftigt formål. Det gælder oplagt (langt de fleste) betalinger i forbindelse med vare- og tjenestehandel samt investeringer i virksomheder m.v. i andre lande. Men disse kapitalbevægelser udgør kun ganske få procent af de samlede kapitalbevægelser. Resten må betegnes som spekulative. Spekulation kan i visse tilfælde have rimelige formål - f.eks. for at undgå forskellige valutakurser på forskellige børscentre rundt omkring i verden. Men kapitalbevægelserne er langt større end det, der kan begrundes fornuftigt. Valutatransaktionerne overstiger 10.000 mia. kr. om dagen og er dermed mange gange større end den samlede produktion i verden. Undersøgelser viser, at transaktionerne er med til at destabilisere valutamarkederne. Det er med til at skade verdenshandelen m.v.

Et indgreb over for internationale kapitalbevægelser, der netop rammer de spekulative kapitalbevægelser, vil derfor efter SF's opfattelse fremme verdenshandelen og øge velfærd. Der er ikke i økonomisk teori noget belæg for, at fuldstændig fri kapitalbevægelser er en optimal løsning.

En Tobinafgift

En Tobinafgift er lige præcis et sådant indgreb, der skiller rent spekulative transaktioner fra de nødvendige. Afgiften lægges på alle valutatransaktioner med en